

7 чудес України

7 природних чудес України

Асканія-Нова

Серед заповідних об'єктів України біосферний заповідник «Асканія-Нова» посідає особливе місце, адже історія заповідання його території нараховує близько 110 років. Так, багатий землевласник Фрідріх Фальц-Фейн у 1898 році у своєму родовому маєтку за власною ініціативою першим у світі вилучив з господарського використання ділянку своїх угідь, яка стала праядром теперішнього найбільшого в Європі (11054 га) заповідного типчаково-ковилового степу.

Сучасний заповідний степ складається з трьох масивів: Північний, Південний, Великий Чапельський під, а також з перелогів, де вивчаються процеси відновлення природної рослинності. Суха мова статистики відмічає зростання тут 478 видів вищих рослин

Переважають багаторічні трави (51 %). До «Червоної книги України» занесено 13 видів вищих рослин, 3 види грибів та 4 – лишайників. Шість видів квіткових асканійської автохтонної флори занесені до міжнародних червоних списків.

Тваринний світ заповідного степу, в основному, зберіг свою аборигенну фауну, за винятком крупних видів ссавців та птахів. Тут зустрічаються типові мешканці степового ландшафту: малий ховрашок, степовий байбак, тушканчик великий, заєць-русак, мишовидні гризуни, а також середні та дрібні хижаки: звичайна лисиця, степовий тхір, ласка.

У густому травостойі мешкають не менше 1155 видів членистоногих, 7 видів земноводних і плазунів, 18 видів ссавців, в різні пори року зустрічається більше 270 видів птахів, з яких 107 видів залишаються на гніздування.

Гранітно-степове Побужжя

Гранітно-степове Побужжя – одна з найдавніших ділянок суші Євразії, яка не поринала у морські глибини вже протягом 60 мільйонів років. Звідси значна кількість унікальних об'єктів живої природи – реліктів та ендеміків. Результати біогеографічного аналізу вказують наявність на цій території значної кількості видів рослин і тварин середземноморських та гірсько-альпійських за походженням. Тут виявлено 86 представників флори і фауни, занесених до Червоної книги України та Європейського Червоного списку.

Історичні джерела та сучасні дослідження з археології, етнографії, топоніміки свідчать про те, що каньйон Південного Бугу з його стародавніми урочищами, скелями, могилами, порогами слід вважати національними святинами. Гранітно-степове Побужжя надзвичайно багате на археологічні пласти: палеоліт, мезоліт, неоліт, мідний і залізний віки, епоха бронзи, черняхівська та трипільська культури, свідоцтва поселень кімерійців, савроматів, скіфів, ольвіополітів, давніх слов'ян, римлян.

Всього у цьому районі між селищами Мигія та Олександрівка виявлено 98 археологічних пам'яток. Внаслідок знищення сучасними водосховищами каньйоноподібних долин Дніпра і Дністра, їх аналоги в інших районах Причорномор'я практично відсутні. Своїми межами парк співпадає з землями війська запорізького та його державою – знаменитою на весь світ Запорозькою Січчю. Південний Буг славився серед запорожців як друга за значенням річка після Дніпра-Славутича.

Дністровський каньйон

Дністер тече по каньйоноподібній долині, утворюючи багато фантастичних звивів – меандрів. Природа Дністровського каньйону своєрідна та неповторна. На його території близько 100 пам'яток

живої і неживої природи світового значення, тут збереглися унікальні еталони відслонень гірських порід.

Сучасна назва Дністра веде свій початок з Київської Русі і означає «швидка вода». Древні греки називали ріку Тіріс, а пізніше Тірас. У римлян вона відома під назвою Данастріс, Данаструс. У турків – Турла.

Дністер має 386 приток. Головні з них: праві – Стрий, Свіча, Лімниця, Бистриця, Реут; ліві – Золота Липа, Стрипа, Збруч, Смотрич. Русло Дністра звивисте. У верхній частині (до міста Самбір) – це типова гірська ріка, що тече по вузькій долині з обривистими скелястими берегами. Ширина русла у верхів'ї – не більше 40 м, в низов'ї – 100-240 м.

На Дністрі гори підходять так близько до ріки, що утворюють каньйон, руслом якого тече ріка. Типовий вигляд Дністровського каньйону – круті скелясті або заліснені береги, дика і неторкана природа, мальовничі острови. Потоки джерел в деяких місцях зриваються з кручі просто в річку, перетворюючись у живописні водоспади. Окремі частини скал нагадують швейцарський сир, весь у «дірках» від виходів печер і гротів.

Скельні відслонення на Дністрі, так звані «стінки» – пам'ятки природи, подібних до яких у світі практично немає. Тут знаходяться відомі у всьому світі відслонення (с. Стінка Буцацького і с. Трубочин Борщівського районів), які містять у собі давні скам'янілі рештки флори і фауни, яким близько 500 мільйонів років.

На Дністровських схилах є велика кількість рідкісних рослин, тварин, птахів. Теплий клімат у каньйоні відрізняє цю місцевість від інших територій Західної України. Стіни каньйону затримують сонячне тепло, через що влітку дощів тут майже не буває, а навесні зелень розцвітає на 2-3 тижні швидше, ніж в інших частинах області.

Мармурова печера

Мармурова печера знаходиться на плато гірського масиву Чатир-Даг (тюрк. – „Шатер-гора“). Видимий із різних відстаней, мальовничий силует Чатир-Дагу є символом Криму. Плато Чатир-Дагу поцятковане численними карстовими порожнинами, що надає його рельєфу вигляд «місячного». Тут заповідано більш ніж 160 карстових печер, шахт, колодязів. Серед них дуже цікавою є відкрита сімферопольськими спелеологами в 1987 році Мармурова печера.

Вхід до неї знаходиться на висоті 920 м над рівнем моря. Закладена вона в блоці верхньокюрських вапняків і

Величезних розмірів галереї цієї печери натіканнями поділяються на окремі зали. Протяжність розвіданих ходів – 2050 м, глибина – 60 м. Довжина обладнаних екскурсійних маршрутів складає більше 1,5 км. Протяжність усіх розвіданих залів – більше 2 км, а глибина – 60 м. Температура повітря у печері постійна (+9° С). У п'яти залах можна насолодитися прослуховуванням класичної музики, яка в унікальній акустиці печери має особливе звучання.

Відвідувачів печери зустрічають величезні зали з чудернацькими формами натічних утворень, рідкісними видами кристалів. Маршрут розпочинає Галерея казок, прикрашена сталактитами, сталагмітами та натічними драпіровками. Екскурсійна доріжка огинає химерні творіння сталагмітів, що своїми контурами дивно нагадують казкових героїв: ось світло вириває з п'ятери Слоненя, Мамонта, голову Господаря печери, Царівну-жабу...

Унікальність Мармурової печери принесла їй світову популярність. За оцінкою відомих спелеологів, вона належить до п'ятірки найкрасивіших обладнаних печер планети. Одну з найбільш відвідуваних печер Європи, Мармурову, у 1992 році було прийнято до Міжнародної асоціації обладнаних печер.

Озеро Світязь

Озеро Світязь – найбільше та найглибше озеро природного походження в Україні. Світязь чимось схожий на море, у вітряну погоду хвилі тут досягають півтораметрової висоти...

Найкраща природна туристична краса Волині – озеро Світязь, що розташоване недалеко від смт Шацьк, центру відновленого у 1993 році району. Входить до складу Шацьких озер, групи з-понад 30 озер у північно-західній частині Любомльського району Волинської області, у межиріччі Прип'яті й Західного Бугу.

Світязь – найбільше озеро у групі Шацьких озер, найглибше озеро природного походження в Україні. Живиться воно підземними водами та артезіанськими джерелами. Вода тут надзвичайно прозора і м'яка. У сонячну погоду дно видно на кількадеметровій глибині.

Площа Світязя становить 2622 га, довжина – 9225 м, ширина – 4000 м, максимальна глибина – 58,4 м, середня глибина – 6,9 м.

Це озеро люблять порівнювати із Байкалом. Звичайно, масштаби не ті, але і тут глибини досить істотні: трапляються підводні «ями» у 32, 37, 38 та навіть 58,4 метрів. Біля берегів Світязь переважно мілкий. Можна пройти півтори сотні метрів, аж поки вода досягне грудей

На мілководді у декого може скластися помилкова думка про все озеро. Щоб цього не відбулося, наведемо дані про розподіл Світязя по глибинам. Так от: глибини до 2 метрів займають на озері площа 118 га, до 3 метрів – 720 га, до 5 метрів – 1061 га, до 10 метрів – 418 га, понад 10 метрів – 533 га. Тобто, озеро в переважній своїй більшості дуже глибоке.

Світязь також унікальний за своїм хімічним складом, тут після війни будували санаторії для поранених танкістів і льотчиків, лікували опіки. Озерна вода має цілющі властивості, адже у своєму складі вона має срібло, йод і гліцерин. А шкіра після купань в Світязі стає відчутно еластичною.

Озеро Синевир

Озеро Синевир справедливо вважається найкоштовнішим природним скарбом однойменного Національного природного парку та однією з візитних карток Українських Карпат. Розташоване воно на висоті 989 м над рівнем моря.

Існує легенда, згідно якою мальовниче озеро утворилося від потоку сліз графської доньки Синь, на місце, де її коханого, простого верховинського пастуха Вира, було вбито камінною глибою за наказом підступного графа.

Насправді ж Синевирське озеро утворилося у післяльодовиковий період, близько 10 тисяч років тому внаслідок перекриття річкової долини зсувами.

Середня площа водного плеса становить 4-5 га, глибина озера – в середньому 8-10 м. Проте, місцями найбільші глибини Синевиру сягають 19-22 м. Це навіть більше, ніж в Азовському морі, найглибше місце якого – 14 м.

Синевир живиться поверхневими та атмосферними водами, з озера витікає невеликий струмок (басейн р. Терембі). Вода – слабомінералізована, чиста, прозора. Тут водиться три види форелі – озерна, райдужна та струмкова. Проте, скупатися у Синевирі вам не вдасться: окрім заборони, не дозволить ще й температура води, яка максимально нагрівається лише до 11-13°C.

Подільські товтри

Товтри – це місцева назва скелястої дугоподібної гряди, висота якої у межах Національного природного парку сягає в середньому 400 метрів над рівнем моря. Над оточуючою рівниною ця гряда піднімається на 60-65 м.

Подільські Товтри відзначаються своєю геологічною будовою, рідкісною та невластивою для рівнинно-платформених областей. У цьому сенсі вони являють собою сукупність викопних рифових споруд узбережжя бар'єрного характеру, що утворилися у мілководних морях.

Окремі форми Подільських Товтр піднімаються у вигляді витягнутого валу або конусоподібних горбів. Подільська частина Товтр більшою частиною хвиляста, схили опуклі. Придністровська частина сильно і доволі густо розчленована глибокими каньйоноподібними долинами лівих притоків річки Дністер. Вивітрені та розмиті вапняки, які відслонюються на схилах долин, утворюють екзотичні скелі різної форми – колони, стовпи, гігантські гриби або хаотичні нагромадження брил та валунів.

У межах парку росте майже 1700 видів рослин, у складі фауни на території парку та суміжних районів лівобережжя Дністра є всі характерні представники цієї зони. Наявність на території парку старих лісових масивів, відкритих крутосхилів та карстових печер сприяє поширенню тут хижих птахів та кажанів. До Червоної книги України занесено 60 видів рослин та 85 тварин.

7 чудес України: замки, фортеці, палаци

Аккерманська (Білгород-Дністровська) фортеця

Аккерманська фортеця – одна з наймогутніших та найцікавіших фортець Півдня. Її прекрасно збережені мури, що височіють над темними водами лиману, і нині вражають своєю величиною та неприступністю...

Фортеця стоїть на скелястому березі Дністровського лиману на місці Тіри – давньогрецького поліса V – IV ст. до н. е. Укріплення, що формувалося протягом XIV – XV ст, належить до баштово-стінового типу. Воно складається з чотирьох частин: цитаделі або генуезького замку північного (гарнізонного), південного і портового дворів.

Найбільш давньою є цитадель, споруджена в другій половині XIII – першій половині XIV ст., імовірно, генуезцями. У плані це чотирикутник з чотирма наріжними круглими баштами. У південній оборонній стіні цитаделі влаштовано в'їзну браму, а на замковому подвір'ї розташовувалися пристінні житлові корпуси та каплиця.

Могутні оборонні мури завтовшки 3-5 м і заввишки близько 15 м завершувалися зубцями-мерлонами. Відкритими бойовими галереями вони поєднувалися з п'ятиярусними наріжними баштами, увінчаними зубцями-мерлонами та конусоподібними дахами. В баштах збереглися щілиноподібні бійниці. Кожна башта мала підвальні приміщення, де зберігалися боєприпаси, а верхні яруси використовувалися за певним функціональним призначенням. Так, у південно-західній розміщувалася в'язниця, у північно-західній – скарбниця, а південно-східна була комендантською. Саме в ній 1789 р. комендант турецького гарнізону передав ключі від фортеці М. Кутузову.

Алупкінський (Воронцовський) палац

Воронцовський палац в Алупці і нині вражає відвідувачів пишнотою інтер'єрів і красою архітектури. Під час його будівництва був настільки майстерно використаний рельєф місцевості, що здається, ніби палац є продовженням навколишньої природи, зокрема, величної гори Ай-Петрі.

Палац будувався з 1828 по 1848 роки за проектом англійського архітектора Едуарда Блора – «батька» Вестмінстерського абатства та частини фасаду Букінгемського палацу.

При будівництві Воронцовського палацу використовувалася в основному праця кріпаків з Володимирської і Московської губерній – нащадків каменярів, що передавали з покоління в покоління мистецтво зведення і рельєфної обробки прекрасних білокам'яних соборів. Їхнє вміння стало в нагоді, адже для будівництва палацу використовувався непростий матеріал зеленувато-сірого

Всі роботи здійснювалися вручну, примітивними інструментами із застосуванням спеціального розчину, яким скріплювалися брили під час будівництва. Мабуть, саме завдяки цьому Воронцовський палац витримав потужний землетрус 1927 року.

Архітектор палацу обрав для свого творіння псевдоготичний стиль. Двоповерховий палац складається з п'яти корпусів, а на півдні розташовані парадні сходи, по обидва боки яких розміщено шість фігур левів. В цілому ж Воронцовський палац нараховує 150 приміщень, в яких збереглося чимало оригінальних меблів часів графа, твори мистецтва, порцелянові вироби та навіть 10 тис. примірників книг знаменитої Воронцовської бібліотеки.

У лютому 1945 р. В Криму проходила Ялтинська конференція керівників трьох союзних держав: СРСР, США і Великобританії. Алупкинський палац став резиденцією англійської делегації. Основна робота конференції проходила в Лівадії, але попереднє обговорення питань, що виносились на порядок денний, велося на нарадах міністрів закордонних справ по чергово в місцях розташування кожної делегації. Двічі ці наради збиралися в парадній їдальні Алупкінського палацу.

Кам'янець-Подільська фортеця

Кам'янець Подільський – місто, що зберегло дух середньовіччя. Своєрідність та унікальність його полягають у гармонійному поєднанні ландшафту і містобудівної структури середньовічного міста, в якому військові інженери, використовуючи чудові природні властивості, створили фортифікаційну систему, що не має аналогів у Європі...

До складу Кам'янецької фортеці входять одинадцять башт, кожна з яких має свою назву й історію.

Так, найвища башта названа Папською тому, що була збудована на кошти, надіслані Папою Римським Юлієм II. Ще її називають Кармелюковою, бо в ній тричі був ув'язнений український народний герой Устим Кармелюк. У Чорній (кутовій) башті знаходиться криниця завглибшки 40 м і діаметром 5 м, видовбана у скелі.

У підземеллях Замкового комплексу відкрито експозиції, що відтворюють сторінки його історії. У західному бастіоні реконструйовано панораму оборони замку 1672 р. під частурецької навали. У східному бастіоні розміщено експозицію, присвячену історії легкої метальної зброї на Поділлі, де відвідувач може вистрілити з арбалета, відчувши себе середньовічним воїном. До нашого часу збереглася система ходів і казематів.

Луцький Верхній замок

Луцький Верхній замок є центральною спорудою Луцького державного історико-культурного заповідника «Старе місто».

Зведений останнім великим князем Галицько-Волинського князівства Дмитром Любартом у 1340–1383 рр. замок слугував його резиденцією. З часом замок став улюбленим місцем перебування великого князя Литви Вітовта. Саме тут взимку 1429 р. Вітовт приймав на з'їзді дипломатичні посольства і монархів країн Центральної та Східної Європи, які вирішували найважливіші проблеми міждержавних відносин.

Знаменита замкова канцелярія створила і зберегла для України понад мільйон документів з її історії. Свого часу в ній працював і майбутній гетьман України Іван Виговський.

Сьогоднішній архітектурний комплекс Луцького Верхнього замку включає в себе В'їзну, Владичу та Стирову башти, сполучені мурами; будинок шляхетських судів XVIII ст.; повітову скарбницю поч. XIX ст., а також залишки соборної церкви Іоанна Богослова XII ст. та князівського палацу XIV–XVI ст.

У приміщенні повітової скарбниці функціонує Музей книги; у будинку шляхетських судів – Художній музей; у В'їзній вежі облаштовано експозиції кераміки, виробів з металу, меблів. У Владичій вежі можна оглянути арсенал і єдиний в Україні Музей дзвонів. Стирова башта використовувалася під архів замкової канцелярії, а у її підвальному поверсі була в'язниця.

Митрополичий палац у Чернівцях

Найвизначніший шедевр архітектури Західної України – колишня резиденція буковинських митрополитів, знаходиться в місті Чернівці...

Колишня резиденція митрополитів Буковини і Далмації була збудована за проектом відомого чеського архітектора Йозефа Главки у 1862-1882 рр. Споруда створена у мавритансько-візантійському стилі. Масштаб робіт був значним, адже спеціально для будівництва було розроблено ряд спеціальних кар'єрів на Буковині, в місті запрацювало два цегельних та один керамічний заводи, а також школа для будівничих.

Комплекс палаців резиденції складається з трьох монументальних споруд-корпусів: головного, духовної семінарії разом із церквою Трьох Святителів, пресвітерія. У головному корпусі знаходився осідок митрополита з просторими апартаментами, де він працював і відпочивав, та розкішними залами, у яких він влаштовував аудієнцію для високих гостей. У куті лівого крила корпусу розмістилася домашня церква владики – каплиця Івана Сучавського, з якої власно і розпочалося будівництво всієї Резиденції. Серед приміщень головного корпусу своєю красою і величиною вражає Синодальна зала, одна з найгарніших в Європі. Вона була оздоблена мармуром і обставлена бічними галереями колон, на які спиралася декорована орнаментикою дерев'яна стеля. Враження неземної величі посилювали й коридори з мармуровою мозаїкою на підлозі та розмальованими стелями у формі куполів.

Зараз у приміщенні колишньої резиденції знаходиться головний корпус Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Палац у Качанівці

Одне з найкрасивіших та найромантичніших місць Чернігівщини – Качанівка. Тут надихалися і творили Тарас Шевченко, Микола Гоголь, Марко Вовчок, Михайло Глінка, Микола Маркевич, Михайло Врубель...

Садиба, поява якої датується 1770-тими роками, була заснована графом П.

Рум'янцевим-Задубайським. За проектом російського архітектора Карла Бланка, український зодчий М.Мосцепанов вибудував розкішний палац у романтичному стилі та спланував парк при ньому. Другий будівельний період садиба переживає у 1808-1824 роках за нових власників – українського поміщика Григорія Почеки і його дружини Параски Андріївни (за першим шлюбом Тарновської).

Після вступу 1824 року у володіння Качанівкою поміщиків-меценатів Тарновських, починається її найбільш цікавий період, що продовжувався більше 70-ти років і приніс славу цьому краю як своєрідному культурно-мистецькому осередку, який приваблював кращих представників творчої інтелігенції. Тут бували і творили Тарас Шевченко, Микола Гоголь, Марко Вовчок, Михайло Глінка,

Микола Маркевич, Михайло Врубель, Василь Штернберг, Ілля Рєпін та багато інших знаменитих на весь світ митців.

Останніми господарями садиби протягом 1914-1918 років була старша донька «цукрового короля» Павла Харитоненка Олена та її чоловік Михайло Олів. За історичними свідченнями очевидців, в день їхнього весілля вся алея від палацу до садибної церкви протяжністю 500 метрів була всипана цукром як символ майбутнього солодкого життя молодят.

Намагаючись відновити давню традицію, Фонд М.Томенка спільно з народним депутатом В.Дубілем у 2009 році відбудували центральну алею заповідника, а після святкового відкриття, першими по алеї пройшли три пари молодят, які в той день святкували своє весілля.

Хотинська фортеця

Хотинська фортеця – свідок численних війн та баталій. Протягом століть вона була центром розвитку ремесел і торгівлі, культури та економіки.

Не випадково скелястий мис над Дністром наші предки називали «Хотінь». Назва міста походить від дієслова «хотіти», оскільки мис був бажаним та надійним місцем для давніх поселенців. Завдяки міцній твердині та вигідному розташуванню Хотин став центром розвитку ремесел і торгівлі, які, своєю чергою, сприяли розквіту його культури та економіки. Місто було важливим пунктом у європейсько-азійській торгівлі.

Розташований на основних транспортних магістралях, Хотин завжди привертав увагу завойовників. З метою захисту від них була споруджена фортеця, яка пережила століття і бачила під своїми мурами полчища воїнів Османської імперії, повстанців Мухи, народних месників Дитинки, вояків Дмитра Вишневецького (Байди), Петра Дорошенка.

Під час Визвольної війни українського народу проти польської шляхти у Хотин двічі вступали війська Богдана Хмельницького.

Упродовж XVII ст. Хотин переходив з рук до рук, ним володіли і польські королі, і турецькі феодали, не раз місто визволяли запорозькі козаки. Під час Визвольної війни у Хотині перебували війська Богдана Хмельницького (1650–1653 рр.). Тільки на початку XVIII ст. туркам вдалося остаточно закріпитися в Хотині і в фортеці. Після реконструкції 1712–1718 рр. (за участю французьких інженерів) вона стала наймогутнішим вузлом османської оборони на сході Європи. І хоча в XVIII–XIX ст. фортеця поступово втрачає своє оборонне значення, та під її мурами продовжували кипіти битви.

У Хотинській фортеці проводилися зйомки багатьох художніх фільмів, серед яких «Гадюка», «Захар Беркут», «Балада про доблесного лицаря Айвенго», «Три мушкетери», «Стріли Робін Гуда». Серед недавніх – екранізація твору відомого українського письменника Юрія Мушкетика «Яса» та зйомки кінострічки «Запорозька Січ» за повістю Миколи Гоголя «Тарас Бульба».

7 чудес Києва

Андріївська церква

Андріївська церква у Києві – пам'ятка історії, архітектури, живопису XVIII ст. світового значення. Вона збудована у 1747-1762 роках у стилі бароко за проектом видатного архітектора Ф.-Б.

Растреллі. Довершеність ліній, чіткі пропорції, дивовижна гармонія форм і навколишнього ландшафту здобули їй загальне визнання і славу.

Андріївська церква будувалася на замовлення імператриці Єлизавети – дочки Петра I, яка вирішила побудувати у Києві царську резиденцію. Задумана як палацова, Андріївська церква невдовзі після побудови втратила опіку царського двору. У 1768 році церкву було передано Київському магістрату, а пізніше – Київській міській думі.

Після освячення у серпні 1767 року Андріївська церква працювала як звичайна діюча церква до 1932 року, аж поки за рішенням радянського уряду в ній було припинено богослужіння. У 1935 році церква на правах філії увійшла до складу історико-культурного заповідника «Всеукраїнське музейне містечко». У 1939 році в ній розміщується філія Софійського антирелігійного музею. В роки Другої світової війни в Андріївській церкві поновлюються богослужіння.

Автором внутрішнього оздоблення Андріївської церкви є архітектор Ф.-Б. Растреллі. Ліплення, що виготовлялося з гіпсу, а потім вкривалося позолотою, має вигадливі форми квіткових гірлянд, стилізованих пальмових гілок, листя аканту, рокайлів, голівок херувимів. Неперевершеними зразками різьбярського мистецтва в Андріївській церкві є іконостас, надпрестольна сінь-ротонда, проповідницька кафедра, які поєднують різноманітні види плоскої, рельєфної, горельєфної різьби по дереву, золоченої та поліхромної круглої скульптури.

Андріївський узвіз

Андріївський узвіз – друга за популярністю вулиця Києва після Хрещатика, яка веде від Володимирської вулиці до Десятинної та Конtrakтової площі, що розташована на Подолі. У часи Київської Русі Андріївський узвіз був найкоротшим шляхом з верхнього міста, де перебували Золоті Ворота й Софія Київська в нижнє місто – на Поділ, де був міський порт і ремісничі квартали. На початку XVIII століття, за вказівкою київського губернатора, проїзд розширили, і тепер тут могли проїхати навіть навантажені вози, запряжені волами.

За легендою, Андріївський узвіз отримав свою назву завдяки Святому Андрію Первозванному. Легенда свідчить, що колись на місці Дніпра було море, але коли Святий Андрій поставив на вершині пагорба хрест, вода відійшла. Тепер на цьому місці стоїть Андріївська церква – головна окраса вулиці.

Андріївський узвіз вважається вулицею-музеєм. До числа найвідоміших київських пам'яток, розташованих на Андріївському узвозі входить Андріївська церква, побудована за велінням імператриці Катерини II, автором проекту якої став В. Растреллі. Якщо спуститися від церкви трохи нижче, можна потрапити в парк, серед якого розташувалися скульптури Івана Кавалерідзе. Неподалік від церкви стоїть оригінальний пам'ятник героям п'єси Михайла Старицького Проні Прокопівні та Свириду Голохвастову. Тут же знаходиться одна з найбільш таємничих і загадкових будівель Києва – Замок Річарда.

Раніше Андріївський узвіз називали київським Монмартром – сюди приходили художники зі своїми творами на продаж, музиканти і артисти. Тут можна було подивитись та придбати українські сувеніри – вишиванки, писаний посуд, фігурки. Вздовж всієї вулиці розміщувались багато картинних галерей, художніх салонів. А кожен рік на Андріївському узвозі в День Києва проходив вернісаж народних ремесел.

Будинок з химерами

Це, мабуть, найвідоміша будівля у Києві. Будинок розташований у теперішньому центрі Києва, неподалік від Палацу президента України, а на початку XX століття все було інакше. Тоді в цій частині Києва були проведені роботи по впорядкуванню цієї доволі занедбаної території. На місці осушеного Козиного болота побудували театр Соловцова (нинішній театр ім. І. Франка), а ділянка

землі на кручі, що височіла над театром, продавалася на міському аукціоні за дуже низькою ціною, оскільки вона була геть непридатна для будівництва. Тому рішення архітектора Владислава Городецького зводити там будинок для своєї родини викликало всезагальне здивування.

Будинок з химерами побудований у стилі модерн у 1902-1903 рр. За рік побудували сам будинок, і ще два роки було витрачено на зовнішнє та внутрішнє його оздоблення. Це був перший будинок у Києві, зведений з використанням нового матеріалу – цементу. Здійснення такого проекту могло служити ще й рекламною акцією продукції промисловця Ріхтера, що займався виробництвом цементу. Для того, щоб створити стійку основу для будинку, на крутому пагорбі було вбито близько 50 бетонних паль на глибину 5 метрів. З боку вулиці Банковій будинок має три, а з боку театру ім. Івана Франка – шість поверхів.

І зовнішнє оформлення будинку, і внутрішні інтер'єри не повторюються більше ніде, у них відбилися не тільки фантазія й майстерність архітектора, але і його пристрасть до полювання. Зовні будинок являє собою незабутнє видовище. Фасад багато прикрашений фігурами реальних істот гіпертрофованих розмірів. Тут і дівчата верхи на рибах (їх часто мають за русалок), що розкинули свої сіті; і дельфіни, і морські гади, крокодили, величезні жаби, латаття небувалих розмірів, голови носорогів, антилоп, ящірок що стрімко біжать по струнких колонах; орли, що хижо розправляють крила; слони, хоботи яких служать водостоками під час дощу.

Після ВВВ будинок став лікарнею ЦК КПУ. Це був найбільш нещасливий період для будинку. Усі стіни пофарбували олійною фарбою. У деяких кімнатах кількість шарів досягала 16 – усе це реставраторам довелося змивати, щоб розкрити вцілілі розписи. Медична апаратура, прикріплена до стін, створювала вібрацію, і в стінах з'явилися глибокі тріщини. Для стабілізації будинку нижні поверхи засипали землею, але ситуацію це не врятувало. Почали валитися цементні фігури, що прикрашають фасад будинку (усередині вони були порожніми).

Видубицький монастир

Це стародавній монастир у Києві, пам'ятка архітектури національного значення. Засновано його у другій половині XI сторіччя сином князя Ярослава Всеволодом. Сучасний ансамбль Видубицького монастиря сформувався наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Центр композиції монастиря – Георгіївський собор. На території монастиря також збереглася Михайлівська церква, споруджена у 1070-1088 рр., відновлена у 1766-1769 рр.

Історія монастиря починається з печер, які знаходяться неподалік від нього, на Звіринці. Вважають, що тут був підземний монастир задовго до прийняття християнства Володимиром. Коли ж після 988 року гоніння на християн припинилися, ченці вибралися з підпілля, заснувавши новий монастир і назвавши його Видубицьким – за назвою місцевості. Тут, біля Видубицького урочища, була переправа через Дніпро, де «видибали» за допомогою «дубів» – човнів із суцільного дуба.

З часом печери перетворилися на своєрідний підземне кладовище Видубицького монастиря, а власне монастирське життя повністю перейшло у наземну частину. Монастир, збудований на поверхні, спершу був дерев'яним, тому від цього періоду його існування нічого не залишилося через часті пожежі. У 1054 році Ярослав Мудрий, роздаючи землі своїм синам, подарував урочище Видубичі наймолодшому сину Всеволоду. Новий господар взяв на себе обов'язки ктитора (покровителя) монастиря і в 1070 році, вдячний Богові за народження сина, почав тут будівництво кам'яної церкви. Оскільки монастир стояв понад самою річкою, нову церкву присвятили Архистратигу Михаїлу – захиснику від водної стихії.

На початку XII сторіччя монастир стає центром літописання. У 1116 році тут було завершено ігуменом Сильвестром другу редакцію всім відомої «Повісті временних літ». Автором багатьох літописних статей кінця XII сторіччя був видубицький ігумен Андріан. А князь Володимир Мономах зібрав у родовому монастирі велику на той час бібліотеку, що сприяло літописанню.

Видубицький монастир брав активну участь у політичному житті Київської Русі. Саме тут, біля Михайлівської церкви, за традицією збиралося на рать руське воїнство. В 1094 році тут відбулося примирення князів Святополка, Володимира Мономаха і Ростислава перед їхнім спільним походом на половців. Князі використовували монастир також і як в'язницю.

Володимирський собор

Володимирський собор (Патріарший кафедральний собор св. Володимира) — православний собор у Києві, головний храм Української Православної церкви Київського Патріархату. Зовнішнє та внутрішнє оздоблення собору, побудованого на честь хрестителя Русі – князя Володимира, виконано у старовізантійському стилі, який притаманний церквам, що будувалися за часів Ярослава Мудрого та Володимира Святого.

Шестистовпний Володимирський собор у Києві увінчано сімома золотими куполами. Довжина храму становить 55 метрів, ширина – 30, у висоту собор разом із хрестом сягає 49 метрів.

Історики впевнені, що ідея створення Володимирського собору в Києві належить митрополиту Філарету Амфітеатрову. Що стосується офіційного підтвердження будівництва храму, то його було отримано від Миколи I в 1852 році. Звернення Філарета до народу зі словами про те, що в граді Києві до цих пір ще немає “храму Божого в ім'я святого Рівноапостольного князя Володимира”, знайшло відгук у серцях багатьох віруючих. Було оголошено всенародний збір коштів для спорудження собору. Сам митрополит пожертвував 7 тисяч рублів. Ідею підтримала достатньо велика кількість людей і, до 1859 року було зібрано близько 100 тис. рублів. Києво-Печерська Лавра також зробила внесок у цю добру справу, надавши для будівництва мільйон штук цегли.

Авторство первинного проекту Володимирського собору в Києві приписують архітектору І.В. Штрому. Однак, його ідея була настільки непідйомною щодо фінансів, що його проект було значно змінено в бік зменшення коштів. Подальшою розробкою зайнявся єпархіальний архітектор П.І. Спарро. Замість запланованих 13 куполів він вирішив залишити всього 7, вніс до проекту й інші зміни. Надалі роботу над плануванням Володимирського собору взяв на себе архітектор О.В. Беретті, який, у свою чергу, теж вніс деякі корективи, збільшивши розміри храму в півтора рази. Саме за проектом О.В. Беретті й було зведено собор, а перший камінь в його фундамент 15 червня 1862 року заклав митрополит Арсеній. Цю дату було обрано не випадково, саме 15 червня на Русі святкувався день пам'яті князя Володимира.

Києво-Могилянська академія

Києво-Могилянська академія була заснована на базі Київської братської школи. 1615 року ця школа отримала приміщення від шляхтянки Галшки Гулевичівни. Деякі вчителі Львівської та Луцької братських шкіл переїхали викладати до Києва. Школа мала підтримку Війська Запорозького і, зокрема, гетьмана Сагайдачного.

У вересні 1632 року Київська братська школа об'єдналася з Лаврською школою. У результаті було створено Києво-Братську колегію. Київський митрополит Петро Могила побудував в ній систему освіти за зразком єзуїтських навчальних закладів. Велика увага в колегії приділялася вивченню мов, зокрема польській та латині. Згодом колегія іменувалася Києво-Могилянською на честь свого благодійника та опікуна.

Києво-Могилянська академія була всестановим закладом. За статутом Академії, в ній мали право навчатися всі бажаючі. Навчалися діти української аристократії, козацької старшини, козаків, міщан, священиків і селян.

Повний курс навчання в Києво-Могилянській академії тривав 12 років. Але зважаючи на те, що вона була вищою школою, студенти мали право вчитися в ній стільки, скільки бажали без вікового обмеження.

Всього в Академії було вісім так званих ординарних класів, але кількість предметів сягала до 30 і більше. Всі вищі науки, починаючи з поетики, в Києво-Могилянській академії викладались латинською мовою.

Києво-Печерська Лавра

Сьогодні Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник – найбільший музейний комплекс України, де зосереджено 144 споруди, 122 з яких – пам'ятки історії і культури. Серед них – 2 унікальних підземних комплекси, храми, пам'ятки архітектури XI–XIX ст., численні виставкові приміщення.

Також на території заповідника розміщені музеї: Музей книги і друкарства України, Музей українського народного декоративного мистецтва, Музей театрального, музичного та кіномистецтва України, Музей історичних коштовностей України. У музеях і фондах можна побачити рукописи старовинних книг, ікони, колекції тканин і вишивок, роботи з дорогоцінних металів, стародавні гравюри та витвори сучасних митців.

На території заповідника знаходиться і Києво-Печерська лавра – видатна пам'ятка не лише української, слов'янської, але й загальносвітової культури. Беручи до уваги винятковість архітектурного ансамблю, роль Лаври у розвитку вітчизняної та світової культури, науки й освіти, 14-та сесія міжнародного комітету ЮНЕСКО у 1990 р. внесла Києво-Печерську лавру до «Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО».

Києво-Печерська лавра – православний монастир, заснований у 1051 р. монахами Антонієм і Феодосієм поблизу Києва. В XI ст. монастир став центром розповсюдження і затвердження християнства у Київській Русі. У XII ст. монастир отримав статус «лаври» – головного великого монастиря.

Софія Київська

Найвеличнішою спорудою Національного заповідника „Софія Київська” є Софійський собор – всесвітньо відома пам'ятка архітектури і монументального живопису XI ст. У 1990 р. собор разом ансамблем монастирських споруд на його подвір'ї занесено до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Заснування собору згадується в літописах як під 1017, так і під 1037 роками. Будівничим Святої Софії літописці називають великого Київського князя Ярослава Мудрого. Джерела свідчать, що в цій справі Ярослав завершив починання свого батька Володимира.

Давньоруські написи-графіти на фресках храму, що містять дати 1022, 1033 та 1036 рр., підтверджують заснування Софії Володимиром – хрестителем Русі. Присвячений Премудрості Божій, собор, за задумом творців, мав утверджувати на Русі християнство.

Упродовж сторіч Софія Київська була головною святинєю Русі-України. Собор, як головний храм держави, відігравав роль духовного, політичного та культурного центру. Під склепіннями Святої Софії відбувалися урочисті „посадження” на великокняжий престол, церковні собори, прийоми послів, укладання політичних угод. При соборі велося літописання і була створена перша відома на Русі бібліотека.

Тут відбувалися і найвидатніші події у становленні української державності. На початку XX ст. на Софійському майдані проголошувались Універсали Центральної Ради Української держави 1917–1918 рр. Тут у 1991 р. Всеукраїнським народним віче підтримано Акт про державну незалежність України.

Старий Поділ

Поділ — один з найцікавіших і найстародавніших районів міста. За твердженням істориків, в першій половині I тисячоліття до нашої ери тут уже існувало поселення, яке було торговельним осередком.

Від середини IX сторіччя, коли утворилася Київська Русь і Київ став її столицею, Поділ став його торговельно-ремісничим районом. Після монголо-татарської навали 1240 року, коли зруйнували Нагірне місто, Поділ узяв на себе ще й адміністративні та культурні функції і став центром Києва з XIII до середини XIX сторіч. Саме з Подолу розпочалася відбудова Києва. Після надання Києву Магдебурзького права на головній площі побудували дерев'яну ратушу, а пізніше — цегляний магістрат. За традицією середньовічних міст у XVIII сторіччі перед ним спорудили ротонду фонтану “Феліціан” (на честь богині Феліцити), перейменований на початку XIX сторіччя на “Самсон” — це була перша гідротехнічна споруда на Подолі.

Західний бік площі завершувався церквою Пирогощої Богородиці, про яку згадував у XII сторіччі автор “Слова о полку Ігоревім”. З 1798-го до 1929 року на площі, названій Контрактовою, відбувалися ярмарки. Сюди приїздили комерсанти з Австралії, Італії, Греції, Польщі, Росії. У зведеному 1817 року Контрактовому будинку на першому поверсі підписували контракти, укладали угоди, а в залі другого поверху, знаменитій своєю акустикою, відбувалися концерти вітчизняних та європейських відомих музикантів, акторів, диригентів, співаків. Виступали італійські, польські балетні та вокальні трупи. Тут бували Тарас Шевченко, Олександр Пушкін, Микола Гоголь, Денис Давидов, Оноре де Бальзак, який після перебування в Києві написав: “Петербург — молоде місто, Москва — стародавнє, Київ — вічне”.